

Socialnämnden

Datum:
2024-02-20

Diarienummer:

Svar på interpellation från Ehsan Nasari (C) om kvinnojouren

Bakgrund

Våld i nära relationer är ett problem för hela samhället. Vi är inte konkurrerande verksamheter, utan verkar på samma arena. För att kunna bekämpa våld krävs det kunskap, men också en samsyn mellan kommunens verksamheter vad gäller uppgifter och förväntningar. Denna samsyn måste även innefatta de privata och ideella krafter som deltar i den offentliga sektorns strävan efter att motverka våld i nära relation.

Uppsala har många verksamheter som arbetar mot våld i nära relationer. Samverkan sker med aktörer såsom civilsamhället, Region Uppsala, statliga myndigheter och andra organisationer för att åstadkomma ett Uppsala där ingen utsätts för våld i nära relation.

Utöver Uppsala kommuns interna verksamheter och lagstadgade ansvar för arbetet mot våld i nära relationer finns det ett strukturerat samarbete med ideella organisationer verksamma på fältet i Uppsala. Samverkan sker med aktörer såsom civilsamhället, Region Uppsala via bland annat Kvinnofredsmottagningen som också tar emot stödsökande/våldsutsatta personer, statliga myndigheter och andra organisationer för att åstadkomma ett Uppsala där ingen utsätts för våld i nära relation. Det finns fler och många aktörer som samverkar i Uppsala med arbetet och stödet för våldsutsatta personer.

Uppsala kommuns resurscentrum Nexus, för personer som blir utsatta för hot eller våld av en partner eller före detta partner, och Uppsala Kvinnojour med flera verksamheter i Uppsala hänvisar våldsutsatta till varandra och har ett bra samarbete.

Socialnämndens verksamhetsbidrag

Kommunen beviljar bidrag till fler organisationer som verkar för att motverka våld. Genom socialnämnden ges verksamhetsbidrag, förutom till Uppsala Kvinnojour, även verksamhetsbidrag till bland annat Uppsala tjej- och transjour, Stadsmissionens Kvinnobyrå, Ebbamottagningen samt Samtalsmottagningen för äldre båda två verksamheter inom Diakonistiftelsen Samariterhemmet. Det är viktigt att kommunen stöttar lågtröskelverksamheter dit våldsutsatta också kan vända sig för att få stöd och hjälp.

Verksamhetsbidrag till Uppsala Kvinnojour

Uppsala Kvinnojour har inte fått något halverat verksamhetsbidrag. De har fått en uppräknings av de medel som de beviljades föregående år. Verksamhetsbidraget som

Uppsala Kvinnojour erhållit från socialnämnden för 2024 är inte ett minskat bidrag från föregående år. För innevarande år har Uppsala Kvinnojour erhållit 1 486 000 kr. Verksamhetsåret 2023 beviljades Uppsala Kvinnojour 1 471 219 kr. Samt erhöll ett tilläggsbidrag om 339 000 kr. Det var tydligt kommunicerat från förvaltningen och socialnämnden till Uppsala Kvinnojour att tilläggsbidraget för år 2023 var ett temporärt beslut och som inte rymdes inom ramen för nämndens budget.

Socialnämndens totala budget för medel till civila samhället för 2024 är 15 290 566 kr, vilket inkluderar IOP:er och hyror. Den totala budgeten att fördela för verksamhetsbidrag är 5 978 000 kr.

Det finns flera högkvalitativa verksamheter som söker stöd och nämnden behöver fördela verksamhetsbidraget rättvist till flera aktörer. Kommunen ska inte gå in och ersätta uteblivet statsbidrag.

1. Vilken möjlighet har socialnämndens egen stödverksamhet (främst Nexus) att erbjuda stöd till de kvinnor som inte kommer att kunna få stöd av Uppsala Kvinnojour (cirka 200 – 300 kvinnor)?

Uppsala kommun har sedan flera år tillbaka en gedigen organisering och resurser för att arbeta mot våld och hedersvåld. I kommunen är det strategiska och det kommunövergripande arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och våld i hederns namn organiserat på kommunledningskontoret.

Genom socialförvaltningen och kommunledningskontoret har Uppsala en omfattande organisering för att arbeta mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det finns en hög grad av kunskap och kompetens både vad gäller våldsutsatta vuxna, våldsutövare, barn och ungdomar utsatta för våld och hedersvåld. Kommunstyrelsen har antagit en nollvision mot våld i nära relation för att öka kännedomen om problemen och öppna upp det offentliga samtalet.

Nexus är Socialförvaltningens enhet för den som utsätts eller har blivit utsatt för hot eller våld av sin partner eller före detta partner, av släktingar eller annan närstående. Nexus är öppet för alla som tillhör Uppsala Kommun, oavsett kön, från 18 år och uppåt.

Nexus nuvarande verksamhetsuppdrag inbegriper ansvar för prostitution och människohandel för sexuella ändamål men Nexus har också ett utökat ansvar för en yngre målgrupp genom deras lågtröskelverksamhet där möjligheten till råd- och stödsamtal och möjlighet till anonymitet ska bidra till att nå svårmotiverade målgrupper.

Nexus har dokumenterad statistik och följer löpande alla inkomna ärenden som inkommer dit, vilket innebär alla våldsutsatta personer som söker och behöver stöd och hjälp i olika former, samt skyddsplaceringar etcetera. I nuläget är Nexus tillräckligt resurstarkt för att kunna hantera de ärenden som inkommer. Skulle situationen med antal inkomna ärenden öka behöver naturligtvis det ses över. Nexus har ett tydligt myndighetsansvar och är skyldiga att ta emot alla personer som ansöker om stöd för att de är utsatta för våld i nära relation som vänder sig till Nexus. Det är de enligt lag skyldiga till och ska ha resurser för att kunna ta emot alla som vänder sig till dem. De måste således hantera det ärendeflöde som kommer och de kan aldrig förlita sig på frivilligaktörerna.

Nexus har numera en lågtröskelverksamhet och arbetar både med myndighetsutövning men erbjuder även praktisk hjälp som är en del av Nexus

verksamhet. De som vänder sig till Nexus kan vara anonyma. Nexus hjälper även till med praktiska göromål och att lotsa rätt.

Alla inkomna ärenden vid Nexus varierar väldigt mycket. Från personer som har en kraftig hotbild mot sig och måste lämna Uppsala. Till personer som behöver stöd och råd kring sin situation, eller personer som levt med våld under sin barndom. Under en utredningsperiod sker mycket stöd och hjälp kring det praktiska som den våldsutsatta behöver hjälp med.

Nexus fattar beslut om olika former av öppenvårdskontakter som innefattar olika former av stöd, allt ifrån praktisk hjälp till att erbjuda samtalsstöd. Exempelvis finns en välfungerade samverkan med stödteamet inom socialförvaltningen. Personal inom stödteamet kan stötta och hjälpa våldsutsatta med bland annat praktisk hjälp i hemmet, alltifrån att förklara innehåll i brev till att hjälpa till vid flytt. Våldsutsatta personer kan få hjälp från både stödteamet och av socialsekreterare vid Nexus med att ta kontakt med myndigheter, där personal följer med vid besök inom till exempel vården, till myndigheter samt till andra delar av kommunens verksamheter.

Nexus har också tillgång till utslussningslägenheter, vilket betyder att våldsutsatta och eventuella barn inte behöver vistas onödigt länge i skyddat boende. Personerna har därmed möjlighet att återvända till ett fungerande självständigt liv.

2. Att beslut om verksamhetsbidrag lämnas 12 dagar innan årsskiftet skapar inga bra planeringsförutsättningar för Uppsala Kvinnojour. Varför lämnades beskedet om verksamhetsbidrag så sent?

Nämndens beslut ska harmoniera med övergripande mål & budget inför att beslut tas i socialnämnden. Det har även tagit lite längre tid att implementera nämndens relativt nya riktlinjer för verksamhetsbidrag. Tidigare har beslut om verksamhetsbidrag tagits av nämnden i oktober månad, och under 2024 ska vi återgå till att fatta beslut om verksamhetsbidrag i oktober.

3. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett allvarligt folkhälsoproblem som även drabbar barn som lever i hem där våldet utövas. På vilket sätt har barnperspektivet beaktats i socialnämndens beslut om verksamhetsbidrag till Uppsala Kvinnojour?

Våld i nära relationer är i allra högsta grad en folkhälsofråga. Det finns ett tydligt samband mellan våldsutsatthet och fysiskt och psykisk ohälsa. Exempelvis är depression, självskadebeteende och missbruk vanligare bland dem som utsatts för allvarligt sexuellt våld någon gång i livet än dem som inte utsatts. De uppvisar i högre grad symptom på posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och andra kroppsliga symptom. Våldet kan även få sociala och ekonomiska konsekvenser för den utsatta.

Våld i nära relationer sker ofta i hemmet och det saknas vanligtvis utomstående vittnen. Barn i familjer där det förekommer våld riskerar allvarlig fysisk och psykisk ohälsa. Det finns en stark koppling mellan att bevittna våld och att själv utsättas för våld. Barn som upplever eller utsätts för våld i hemmet håller ofta detta hemligt på grund av orsaker som rädsla, känslor av skam och skuld, samt av lojalitet gentemot familjen. När det gäller barn så är det också viktigt att iaktta omsorgsperspektivet, att barn ofta har en relation till personer i omsorgen, förskola och skolan som liknar den de har till en närstående.

En barnkonsekvensanalys har gjorts i socialnämndens beslut till Uppsala Kvinnojour och finns med i ärendet som togs för beslut i decembernämnden.

4. Har en analys gjorts av de ökande samhällskostnader som beslutet medför då vi vet att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer som får fortgå ger ökande vårdkostnader, större svårigheter för gruppen att bli självförsörjande och fler och mer långtgående insatser i senare skede till barn och utsatta kvinnor?

Våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett stort problem, men den exakta omfattningen är svår att uppskatta. Detta beror till stor del på att bara en del av våldet blir synligt i statistiken. Undersökningar visar att de kvinnor som säger sig ha upplevt sexuellt och/eller annat våld är långt fler än de som polisanmäler sådana händelser. Vad gäller hedersvåld är det ännu svårare att ta fram statistik, eftersom det länge saknats en brottskod för hedersrelaterade brott.

I statistiken från Brottsförebyggande rådet kan man utläsa att omkring 15 kvinnor om året har dödats i Sverige av en före detta eller nuvarande partner under perioden 2017 – 2020. För män var motsvarande siffra strax under 3 fall om året. Under 2020 dödades 13 kvinnor av förövare som de haft en pågående eller avslutad parrelation med. Ofta är mordet kulmen i ett eskalerande mönster av våld, som myndigheterna har haft kännedom om.

De samhällsekonomiska kostnaderna är svåra att beräkna, dels på grund av mörkertalet om våldets omfattning, dels för att den totala kostnaden för samhället är svåröverskådligt. De studier som gjorts uppskattar att den direkta kostnaden för vård och samhällsinsatser vid våld mot kvinnor i Sverige uppgår till 2,5 – 3,5 miljarder kronor årligen. Denna uppskattning innefattar dock inte långtgående ekonomiska effekter på samhället såsom arbetsbortfall vid sjukskrivning, sociala insatser, våldsbeteende hos barn som själva blivit utsatta för eller bevittnat våld, och andra följdverkningar. Det är i varje fall säkert att ett förebyggande arbete mot våld i nära relationer är en långsiktig samhällsekonomisk investering. Arbetet kostar, men det kostar långt mycket mer att inte utföra det.

Hanna Victoria Mörck (V)

Ordförande socialnämnden